

NOAH for dyrs rettigheter
Dronningensgate 13
0152 OSLO

Deres ref

Vår ref
17/2452

Dato
7. september 2017

Avgjørelse av klage på vedtak om kvote for lisensfelling av bjørn i 2017 i region 3

Vi viser til klage fra NOAH 19. juli 2017 over rovviltnemnda i region 3 sitt vedtak 28. juni 2017 om kvote for lisensfelling av bjørn i region 3 i 2017.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemnda i region 3 sitt vedtak av 28. juni 2017 om lisensfelling av to bjørn i region 3 i 2017. Departementet har blant annet lagt vekt på at det åpnes for lisensfelling for å forhindre skade på husdyr, at en kvote på to bjørn ikke vil true bestandens overlevelse, og at det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger enn lisensfelling. Departementet legger også vekt på at region 3 ikke har bestandsmål for bjørn. Klagen tas dermed ikke til følge

Saksgang

Rovviltnemnda i region 3 vedtok 28. juni 2017 kvote for lisensfelling av bjørn i 2017. NOAH påklaget vedtaket 19. juli 2017. Rovviltnemnda i region 3 behandlet klagen 10. august 2017 og fastholdt sitt tidligere vedtak. Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding 28. august 2017.

Klagers anførsler

NOAH anfører en rekke grunner for sin klage. De viktigste er:

- Rovviltnemnda har ikke myndighet til å fatte vedtak om lisensfelling av bjørn
- Vilkåret om at lisensfelling ikke truer bestandens overlevelse er ikke oppfylt, og vedtaket er ikke i samsvar med naturmangfoldloens §§ 8, 9 og 10
- Vedtaket er ikke tilstrekkelig skademotivert
- Vilkåret om at "formålet ikke kan oppnås på annen måte"
- er ikke oppfylt.

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemnda har i sitt vedtak redegjort for hjemmelsgrunnlag, bestandssituasjonen for bjørn og tap av sau til bjørn. Videre viser nemnda til at omfanget av tap av sau forårsaket av bjørn lå jevnt og relativt høyt fra 2008 til 2013. I 2014 og 2015 gikk tapene drastisk ned, men økte igjen i 2016, etter en omfattende skadesituasjon i Lesja, og sammenhengende skader i

Ringebufjellet gjennom store deler av beitesesongen. Den generelle nedgangen i tap til bjørn i Oppland de siste årene må tilskrives økt uttak av bjørn både på norsk og svensk side de senere år. Sett i forhold til binneområdene i Sverige/Hedmark, har bjørnene som har hatt tilhold i Oppland vandret langt ut fra reproduksjonsområdet. Tidvis har noen av disse opptrådt mer stasjonært, og det er registrert overvintringer i fylket. Felling av slike "perifere" hannbjørner regnes å ha svært begrenset innvirkning på bestandens overlevelse, i motsetning til felling av binner. Ut fra skadesituasjon, bestandsmålsetting for region 3 og de politiske føringene som er gitt for bestandsregulering av bjørn, mener nemnda det kan åpnes for lisensfelling på to bjørn i hele region 3. Nemnda viser også til at det er liten sannsynlighet for at det felles binner i Oppland, og at felling av to bjørn ikke vil være til skade for bestandens overlevelse.

I sin vurdering av klagen viser nemnda til at kravet i rovviltforskriften om at det må være 10 ynglinger eller mer av bjørn i Norge for at nemnda skal ha vedtaksmyndighet, bare gjelder de regionene som har mål om yngling. Videre mener nemnda klagen ikke inneholder nye momenter som gir grunnlag for å endre det opprinnelige vedtaket.

Miljødirektoratets faglige tilråding

Miljødirektoratet sier i sin tilråding blant annet:

"Uttak av bjørn i Oppland vil stort sett bestå av hannbjørner. Fylket er utenfor områder med etablerte, faste bestander av bjørn i Norge, og de bjørner som påvises vil i all hovedsak være hannbjørner. Noen av disse vil kunne slå seg ned i et område over lengre tid. Uttak av hannbjørner har betydning for bestandsutviklingen, gjennom infanticid og gjennom påvirkning av binneres migrasjon og geografiske ekspansjon, samt genetisk utveksling mellom delbestander i populasjonen. Det er ikke nasjonalt mål om etablering av ynglende bestand av bjørn i Oppland. De siste årene har bjørnebestanden i Norge vært beregnet til 6 årlige ungekull, dermed langt lavere enn det norske bestandsmålet på 13 årlige ynglinger. Med bakgrunn i den kunnskap vi har igjennom årlig overvåking og innsamling av skitprøver for DNA-analyse har antall påviste bjørner i Norge de siste årene vært nedadgående. Høg avskyting av individer av bjørn i Sverige vil også påvirke bestanden av bjørn i Norge. Generelt må forvaltningsmyndighetene gjøre grundige vurderinger om uttak, dette vil særlig knytte seg til regioner med mål om yngling av bjørn for å forhindre en ytterligere negativ utvikling."

Videre sier Miljødirektoratet:

"Samtidig vil det i en del områder være skadehistorikk og et høyt skadepotensial på beitedyr og tamrein som gjør det nødvendig å ta ut bjørn. Påviste skader forårsaket av bjørn har variert mellom år slik det også framgår av saksframlegget. Så langt i år det er påvist 8 sau dokumentert/antatt tatt av bjørn i Oppland. Miljødirektoratet viser til at skadefelling er et virkemiddel som er rettet mot uttak av spesifikke individer i en akutt skadesituasjon, og at Stortinget har videreført lisensfelling som et hovedgrep for bestandsregulering og allminneliggjøring av felling av rovvilt, inkludert bjørn. Saksframlegget fra Fylkesmannen er fylldig og gir en god oversikt over relevant kunnskap som begrunnelse for rovviltnemndas vedtak. Fylkesmannen har vurdert bestandssituasjonen, skadepotensialet innenfor regionen og forholdet til geografisk differensiert forvaltning. Vi anser at kravet til kunnskap etter naturmangfoldloven § 8 som ivaretatt, og føre-var-prinsippet i samme lov § 9 er derfor ikke aktuelt. Miljødirektoratet anser rovviltnemnda sitt vedtak å være i samsvar med de regler som gjelder for vedtak om kvote for lisensfelling av bjørn."

Klima- og miljødepartementets vurdering

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) § 18 og § 77 og rovviltforskriften §§ 13, jf. § 1 og § 3. Departementet legger, i henhold til nml. § 7, prinsippene i nml. §§ 8 til 10 og

§ 12 til grunn som retningslinjer. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i skjønnsvurderingen. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Departementet skal ta stilling til om man skal tillate uttak av bjørn for å avverge skade på husdyr eller tamrein, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b. Som grunnlag for lisensfelling av bjørn viser departementet til St. meld. nr. 15 (2003-2004) *Rovvilt i norsk natur* hvor det ble lagt opp til en økt vektlegging av lisensfelling som skademotivert bestandsregulering av rovvilt. Bakgrunnen for dette var ønsket om å utvikle fellingsformer som sikrer økt alminneliggjøring av rovviltartene og bred deltakelse av lokale jegere. Ved behandling av rovviltforliket (Representantforslag 163 S (2010-2011)) har Stortinget i punkt 2.2.12 gjentatt målsetningen om at lisensfelling skal være hovedvirkemiddelet i bestandsreguleringen av bjørn. Videre fremgår det av rovviltforlikets punkt 2.2.17 at for å øke forutsigbarheten i beitenæringen skal det, utenfor prioriterte yngleområder for bjørn, gis økt adgang til lisensfelling av hannbjørner slik at forekomsten av hannbjørner i prioriterte beiteområder reduseres.

Vedtaket er fattet med utgangspunkt i et ønske om å forhindre fremtidige skader på husdyr og tamrein, og er altså skademotivert. Vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade er dermed oppfylt.

I tillegg er det to kumulative vilkår som må være oppfylt for at felling kan gjennomføres; at felling ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 annet ledd. I den sistnevnte vurderingen vil prinsippet om arealdifferensiert forvaltning, som for bjørn er konkretisert gjennom forvaltningsområdet for ynglende bjørn, veie tungt.

Departementet viser til rovviltnemndas gjennomgang av bestandssituasjonen for bjørn. Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget i hovedsak er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap. Kravet i nml. § 8 er dermed oppfylt.

Departementet viser også til Miljødirektoratet som anser det forsvarlig å fastsette en begrenset kvote for lisensfelling av bjørn i region 3. Region 3 ligger utenfor områder med etablerte, faste bestander av bjørn, og bjørner som påvises vil i hovedsak være hannbjørner. Departementet er enig i at en kvote på to bjørn ikke vil true bestandens overlevelse. Departementet har derfor ikke tillagt prinsippet om samlet belastning særlig vekt i denne saken.

I denne saken foreligger det tilstrekkelig kunnskap og føre-var-prinsippet i nml. § 9 tillegges derfor mindre vekt.

Departementet viser videre til at rovviltnemnda i sitt vedtak har åpnet for lisensfelling i områder utenfor prioriterte yngleområder for bjørn. Vedtaket er innrettet slik at felling i hovedsak vil omfatte hanner utenfor reproduksjonsområdene. Vilkåret i nml. § 18 annet ledd om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte anses dermed oppfylt.

Departementet viser også til at bestemmelsen om at rovviltnemnda kun har myndighet til å fatte vedtak om lisensfelling av bjørn når bestanden er på 10 ynglinger eller mer, ikke gjelder for de regioner som ikke har bestandsmålet for bjørn.

Konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemnda i region 3 sitt vedtak av 28. juni 2017 om lisensfelling av to bjørn i region 3 i 2017. Departementet har blant annet lagt vekt på at det åpnes for lisensfelling for å forhindre skade på husdyr, at en kvote på to bjørn ikke vil true bestandens overlevelse, og at det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger enn lisensfelling. Departementet legger også vekt på at region 3 ikke har bestandsmål for bjørn. Klagen tas dermed ikke til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Torkel Ramberg
spesialrådgiver

Kopi
Fylkesmannen i Oppland
Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 3